

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 29 (953) 1974 m. liepos mėn. 30 d.

Melbourne.

XIX METAI

POLITINĖ APŽVALGA

Rašo S. MILIUS

Naujų pavojų kupina krizė

Vakariniam pasauliui Kipro salos krizė sudaro tikrą vargą. Su palengvėjimu buvo pagautos žinios, kad Graikija ir Turkija susitarė dėl paliaubų, bet kol jos bus tikra žodžio prasme įvykdytos, bus dar susidūrimų ir kraujo praliejimo. Pasibaisėtinas buvo civilinis karas tarp pačių graikų, tarp nuversto prezidento arkivyskupo Makarios ir naujai per perversmą paskelbto prezidento Sampsono karo pajėgų ir šalininkų, dargi karas tarp šių sukilėlių graikų ir Turkijos karo pajėgų. Visą Kipro konfliktą padidino Turkijos kariuomenės invazija į salą. Kovose dalyvavo paraštininkai, šarvuočiai, raketos, karo lėktuvai, ypač iš turkų pusės. Graikai skelbė, kad per porą pirmųjų dienų numušė 14 lėktuvų. Šis konfliktas yra juo labiau skaudesnis, kad įveltį du NATO (Šiaurės Atlanto pakto organizacijos) nariai, kai tuo tarpu ji sukurta laikyti vieningą frontą prieš Sovietų komunistinį bloką. Graikija ir Turkija kaltino vieną antrą genocidą, žmonių priešingos pusės naikinimu. Per karą buvo naikinami civiliai, kūnai laidojami bendrose duobėse, bombarduojamos ligoninės.

Turkija, lygiai kaip Britanija ir Graikija, turi teisę pagal 1960 m. susitarimą, kaip nepriklausomos Kipro respublikos garantai, tam tikromis aplinkybėmis, kada yra respublikai pavojus, daryti karinę intervenciją į salą. Turkija teisinasi, kad invazijos tikslas buvo apsaugoti saloje turkų mažumą, kurios skaičius yra per 110.000, graikų skaičius siekia per pusę milijono. Turkija siūlė Britanijai kartu vykdyti invaziją, bet britai atsiskė, pasirinkę daryti pastangų galimai greičiau siekti paliaubų tarp abiejų priešinių. Tam pritarė JAV ir Sovietai. Į šį regioną atskubėjo su taikinimo misija JAV ypatingas įgaliotinis Sisco, dr. Kissingerio artimas bendradarbis. Jis lankėsi Atėnuose, Ankaroje ir Nikosijoje, Kipro sostinėje.

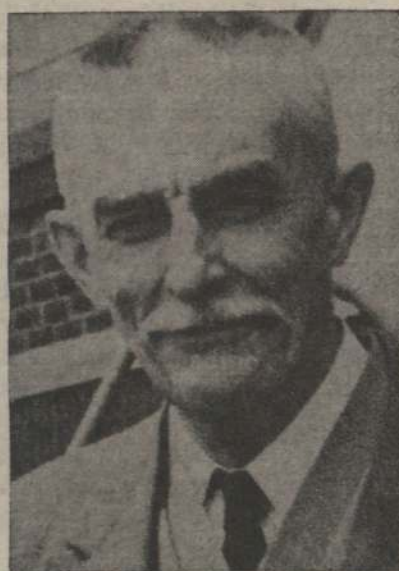
Nors Turkijos invazija pateisinama, bet ji galėjo dar daugiau pasunkinti konfliktą. Kipro regione atsirado arčiau JAV ir Sovietų laivynai su atomi-

niais ginklais ir sekė viens antrą. Turkijos invazija dar daugiau sukiršino graikų ir turkų bendruomenes saloje. Sukėlė pavojų, kad ir Graikija galėjo įstoti į karą. Abu šie priešai — kaimynai sutelkė kariuomenes prie bendros sienos. Graikija buvo pareikalavusi, kad Turkija per 48 val. nutrauktų karo veiksmus saloje, kitaip ji stotų į karą.

Invazija sukėlė rimtą grėsmę Amerikos ir Vakarų strateginiams interesams Viduržemio jūroje ir Vidur. Rytuose. NATO gynybos sparnas šiame regione susilpnintas, kada du jo nariai savo tarpe pešasi. Vakarai daugumoje ir Sovietai laiko Graikiją pakaltinamą dėl viso konflikto iššaukimo, kad sukilimu inspiravo Kiprą sujungti su Graikija. JAV negali imtis griežtesnių priemonių prieš Graikiją, nes joje JAV laivynas turi jam taip reikalingą bazę. Į New Yorką nuvykęs arkivysk. Makarios Jungt. Tautų Saugumo Taryboje siekia pagalbos atstatyti demokratinę tvarką saloje. Jis pakaltino Graikiją dėl Kipro ir jo suverenumo naikinimo, o Turkiją dėl invazijos. Saugumo Taryba reikalauja atšaukti iš salos graikų karininkus — sukilėlius, taipgi ir visas svetimas karo pajėgas.

Pačiam Makarios Vakaruose nerodoma daug simpatijų. Kokia bus jo ateitis, sunku pasakyti. Siūloma, kad būtų nauji rinkimai ir tikimasi, kad jo vieton bus išrinktas kitas asmuo. Arkivyskupą daug kas Vakaruose laiko prokomunistiniu. Britai turi laikyti ir neapleisti karo bazių saloje, nes Makarios galėtų jas užleisti rusams. Sovietų vadas Brežnev šaukėsi nutraukti militarinę agresiją ir atstatyti nepriklausomą Kipro valstybę. Brežnev prieš kurį laiką siūlė JAV pritarti Sovietų pasiūlymui atšaukti tam kartui šių abiejų valstybių atominių ginklų karo laivus ir povand. laivus iš Viduržemio jūros. Tas parodo kokia didelė rizika egzistuoja šioms Didžiosioms Pajėgoms susikibti atominiai savo tarpe.

Graikija ir Turkija sutiko dėl paliaubų, dėl karo veiksmų nutraukimo ir tai didelis dr. Kis-

Prof. dr. Steponas Kolupaila

Už kelių mėnesių jau išels plati prof. Kolupailos monografija, kurią išleids Filisterių skautų sąjungos akademinės skautijos leidykla Čikagoje. Tai be galo įdomi šio mūsų mokslininko hidrologo asmenybė. Jau Mintaujos gimnaziją baigęs aukso medaliu, darbštumu moksle visur pirmavo, buvo Vytauto Didžiojo universiteto statybos fakulteto dekanas, Lietuvos mokslų akademijos narys. Kolupailos veikla buvo šakota ir jo darbo vaisiai svarūs ir gausūs.

Du „didvyriai“

Kipro salos konflikte pradžioje iškilo naujas prezidentas Nikos Sampson, pasaulinėje spaudoje jis vaizduojamas žudiku ir jis tuo didžiuojasi. Jis yra daugelio neapkenčiamas ir bijomas. Jis yra fanatiškas šalininkas Kipro salos sujungimo su Graikija. Dabar jau miręs teroristų Eoka vadas gen. Grivas pasirinko jį apie 1950 m. mirties vykdytoju. Sampson ir šiandien giriasi tuo skaičiumi, kiek britų karių jis yra nužudęs ir rodo nuotraukas savo draugams alinėse. 1957 m. jis buvo britų nuteistas mirti, bet bausmė pakeista kalėjimu. Jis buvo kalėjime vos 2 metus ir buvo išleistas į laisvę, kada Kipras gavo nepriklausom-

singerio ir jo bendradarbio Sisco nuopelnas. Dr. Kissingerio pasitarimai su abiejų pusių vadais telefono linija daug padėjo. Paliauboms prasidėjus, kovos tik kai kur nutilo, o kitur dar tebevyko. Turkai dar bombardavo iš lėktuvų. Paliaubų paskelbimas jau gera pradžia. Tačiau tenka išspręsti daug Kipro salos problemų.

TRUMPAI

— Graikų karininkų suruošto perversmo Kipro saloje nepasisekimu prisijungti prie Graikijos, nuvirto ir pati Graikijos karinės grupės vyriausybė. Graikijos prezidentas Gizikis iš Paryžiaus iškviėtą buvusį ministrą pirmininką Konstantiną Karamanlis, kuris po 10 metų grįžęs į Graikiją, Atėnuose prisaiškintas naujuoju Graikijos ministru pirmininku ir jam pavesta sudaryti vyriausybę iš civilių politikų. Graikijoje kilo didelis pasitenkinimas, kad pagaliau karinės grupės vyriausybė baigė savo dienas.

— Kipro salos tautinės asamblėjos pirm. Clerides prisaiškintas naujuoju Kipro salos prezidentu, vietoje karingojo Sampsono.

— Argentinos prezidentės Marijos Peron sunki pradžia. Teroristai nušovė buv. vidaus reikalų ministrą Roigą, o kitą ministrą peršovė. Politikoje ji nėra patyrusi ir jos prezidentavimo dienos nebus ilgos.

— Britai praneša, kad Šiaurės jūros dugne naftos atsargos prilygstančios Saudi Arabijos lygiui. Statoma apie šimtinę gręžimo — pumpavimo tiltų, bet kai nėra karinės prievolės, ite gręžimo punktai be karinės apsaugos. Jau buvo pastebėti sovietų laivai, darą nuotraukas.

— Australijoje „mažasis biudžetas“ skelbia, kad pragyvenimas brangs. Laiškai vietoje 7 c., kainuos 9 c., telefonas dvigubai, kils kainos cigaretėms, alkoholiniams gėrimams ir kt.

— „The Herald“ rašo, kad Federalinė darbių partija stambi sau algų pasikėlimu save pačią pasmerkė, kaip netinkančią valdyti Australiją.

mybę. Jis pats pasirinko stipruolio Sampsono pavadinimą. Jo tikra pavardė Georgiades.

Apie nuverstą Kipro prezidentą arkivyskupą Makarios pasaulio spaudoje rašoma: per paskutinius 20 metų jis sugebėjo nušalinti savo konkurentus vyskupus, po to britus ir vėliau turkus, pagaliau kurio laiko sąjungininką ir vėlesnį priešą gener. Grivas. Jis pergyveno 15-ka min. pirmininkų, svyrudamas nuo kairės į dešinę, rodydamas polinkį į Enosis (sujungimo su Graikija), sakydamas, kad tai nėra pasiekama, mandagiai balsuojant į NATO pusę. Vizitavo Maskvą ir smerkė svetimas militarines bazes, kaip yra dvi britų bazės jo krašte. Dabar jį nuvertė Nacionalinė gvardija (Kipro salos armija), kurią steigti jis padarė prieš 10 metų neitralizuojant generolą Grivas. Jam daugiau rūpėjo politiko darbas, negu pareigos prieš šventiko sutanos, kurią jis dėvėjo. Jis buvo pavadintas „raudonuoju kunigu“, flirtuojančiu su komunizmu. Laimingu būdu jis išvengė pasikėsimų prieš savo gyvybę.

Pavergtieji lietuviai garbina pavergėjus

NEPAPRASTAI KELIAMAS RUSŲ TAUTOS KULTAS

Vergija yra labai sena, savo amžių atgyvenusi žmonių socialinio gyvenimo forma. Šiais laikais tik kai kurios Afrikos tautelės praktikuoja vergiją. Tačiau vergiją randame ir Sovietų Sąjungoje, nors šiuo vardu ji nevadinama, bet vergijos esmė išliko ta pati: vergas turi šlovinti savo šeimininką, lenktis jo botago smūgiams ir duoti duoklę.

Pavergtosios Lietuvos žmonės sovietiniams rusams kasmet atiduoda duoklę įvairiais būdais. teikia sunkiai išaugintų javų derlių, galvijus, paukščius, pramonės gaminius, įvairias prekes, moka mokesčius, savo krašte išlaiko ir maitina milžinišką rusų valdininkų, jų šeimos narių ir šiaip jau kolonistų armiją. Okupantas paima tai, ką tauta sukurią. Visos Lietuvos darbo jėga tarnauja Rusijai stiprinti. Tai ekonomiškai pusė.

Be jos yra kita — dvasinė. Pavergta tauta turi pakelti milžinišką lietuvių dvasios žalojimą, pagrindinių laisvių išplėsimą, žmogaus niekinimą. Apie 30.000 lietuvių nuolat tarnauja raudonojoje armijoje. Šimtai tūkstančių mūsų jaunų vyrų yra paruošti ir reikalui ištikus, turės kovoti ir žūti už "motinos Rusijos" interesus Rytuose ar Vakaruose.

Šios ir kitos duoklės iš lietuvių tautos išplėšiamos tyliai, be fanfarų garsų. Lietuvis kantrus, atiduoda — ką darys neatidavęs. Tokia jau vergo dalia. Vergas turi duoti, mokėti. Tačiau senosios vergijos laikytojai buvo šiek tiek padoresni už dabartinius — bent jau nereikalaudavo, kad vergai už jiems uždėtus pančius dėkotų ir šauktų: "Mes laisvi, mes be pančių, aciū už suteiktą laisvę", kurios jie neturi.

Visiškai kitokie yra sovietiniai rusai. Be didžiulių jiems teikiama materialinių duoklių, jie dar reikalauja, kad pavergtų tautų atstovai bent kartą metuose atvyktų į Maskvą, nusišlenktų viešpačiams ir jų garbei giedotų ditirambus. Tokias metinės duoklės dienas Sovietai vadina Lietuvių literatūros ir meno dekadomis.

1948 m., tuojau po karo, į Maskvą buvo nuvykę 140 lietuvių. Tai "pirmoji dekada". Tačiau vergų savininkų apetitas kasmet didėjo. Šiais metais į Maskvą jau iš okup. Lietuvos pasiųsta per 800 įvairių sričių menininkų. Įskaitant jų palydovus ir politrukus, iš Lietuvos patraukė apie 1000 duoklės davėjų.

Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje BRONIUS KVIKLYS

Jų tarpe buvo daugybė chorų, dainų, muzikos ir šokių ansamblių, didžiulis filharmonijos orkestras, estradiniai kolektyviniai, liaudies muzikos instrumentalistai, geriausi solistai (E. Kornejeva, V. Daunoras, E. Kaniava). Mūsų šaliai maskviečius linksmo liepos 2-3, ištisas dvi dienas. Tačiau neatrodo, kad daugelis maskviečių lietuviais domėjosi. Jų pasiklausti iš 7 milijonų miesto gyventojų tesusirinko vos 6000. Šia proga turime pastebėti, kad Čikagoje dainų ar šokių šventės metu salėje susiburia 8-10.000 lietuvių.

Duoklės nešėjus atlydėjo vergų varovai, parinkti iš pačių vergų tarpo. Reikia pastebėti, kad tai yra biaužiausia varovų rūšis: niekas taip neįskaudina, kaip savojo lietuvių botagas.

Tuo tarpu galingiausias Lietuvos komunistų partijos II sekretorius rusas V. Charazovas į Maskvą nevyko: jis liko Vilniuje saugoti lietuvių, kad jie ten ko nors nepadarytų, nesusidėgintų...

Oficialiu varovų kalbėtoju parinktas poetas E. Mieželaitis. Čia nebuvo apsirakta: vargiai jau kas kitas būtų įstengęs geriau išreikšti "lietuvių tautos dėkingumą" ir pašlovinti okupantus, kaip šis menkas poetas, tačiau labai stiprus asmenybės kulto puoselėtojas dar iš Stalino laikų.

Sveikindamas rusus, jis kalbėjo: "Brangūs broliai! Leiskite prisipažinti, kad ne tik aš asmeniškai, bet ir visi mes jus mylime. Mes mylime tave, Rusija! Mes ištikimai mylime tave, nes tavo gelmėse išaugo didžiausias visų laikų ir tautų revoliucinierius Vladimiras Leninas! Tu, Rusija, išgelbėjai mūsų žydriosios tėvynės gyvastį. Mes mylime tave ir didžiuojamės tavimi".

— Štai dar viena kita citata iš Lenino ordinu apdovanoto poeto kalbos: "Aciū tau, didžioji rusų upe Volga! Mes, laisvo ir klestinčio Nemuno krašto pasiuontiniai, atėjome nusilenkti tau, Tarybų Rusija, Tau, brangi Maskva, visų mūsų bendra sostine. Mes mylime tave!" Po šių labai iškilingai ištartų vergų varovo žodžių buvo sugiedo-

— Los Angeles XXI Lietuvių Dieną suruošė šv. Kazimiero parapija, vadovaujama prel. Jono Kučingio. Koncelebracines iškilingas šv. Mišias aukėjo vysk. V. Brizgys su keliais kunigais, giedojo komp. Br. Budriūno vadovaujamas choras. Koncerte dainavo solistai J. Čekauskienė, K. Jakutis. Šaulių centro valdyba prel. Kučingį apdovanojo Šaulių Žvaigždės ordinu.

tas vergų — kompozitorių ir tokių pačių poetų sukurtas "Pasveikinimas Maskvai". Tuojau pat E. Mieželaitis įteikė maskviniam politrukui J. Svetlovui dovaną — Lenino paveikslą. Reikia pasakyti, kad dovana buvo gerai parinkta — nebuvo išniekintas kuris nors lietuvių liaudies meno simbolis. Kitą, dar žymiai didesnę Lenino paveikslą vergai įruošė scenoje, kurioje rusiškai dainavo šoko ir šaukė.

Lietuvių vergų dekada iš Maskvos buvo nuvežta į Volgos ir Uralo sritis, kur ji Rusijos miestuose pakartojo Maskvoje rodytą programą. Šis pasirodymas turėjo ir kitoms rusų pavergtom tautoms parodyti, kaip lietuvių tautybės vergų varovai sugeba kurti rusų tautos kultą.

Džiugo Tuntas

Prieš pora mėnesių Melbourn Džiugo tunto tuntininkas iškėlė mintį suruošti I patyrimo laipsnio kursus, kuriems paskyrė vadovauti ps. H. Antanaitį ir ps. R. Milvydaitę. Buvo pakviesti ekspertai praveisti šiuos kursus ir kas šeštadienį skautai susirinkdavo į Lietuvių Namus, kur jiems buvo labai įdomiai pravesta programa.

Kursų programos dalis pravedė — V. Adomavičius — skautų spauda, V. Juška — mazgus, J. Meiliūnas — bendruomenės struktūra, A. Milvydas — žemėlapiai, H. Antanaitis — morzė, E. Karazijienė — lietuviški papročiai, A. Zubras — literatūra, N. Ramanauskas — LSS struktūra ir istorija, J. Sadauskas — Baden Powell gyvenimas, skautų uniforma ir ženklai.

Kursus lankė 26 skautai. Karalienės gimtadienio ilgaį savaitgalį buvo iškyla į Wonga Park apylinkes. Visi suvažiavo birželio 14 ir kursantai buvo egzaminuojami praktiškai, raštiškai ir žodžiu visose programos srityse. Dar buvo skautorama, valgių kepimas, žygis ir žaidimai. Sekmadienio naktį skautai pasilinksmino šokiais ir dainomis. Pirmadienį užbaigė visus egzaminus ir per vėliavos nuleidimą buvo pasklebti rezultatai: 20 kursantų išlaikė egzaminus, tik trys turėjo perlaikyti keletą dalykų. Visi skautai kursų lankė su entuziazmu ir todėl beveik visi išlaikė egzaminus labai gerai. Išskylai pasibaigus gera nuotaika ir įgytomis žiniomis grįžome namo.

Liepos 6 d. Skautų Tėvų komitetas suruošė balių Lietuviai Namuose. Buvo pilna salė žmonių, nuotaika labai gera. Skautų mamos paruošė šiltą vakarienę ir visi linksminomės iki vidurnakčio.

Liepos 13 d. vyko net keturių skautų sueigos Lietuvių Namuose — Vilkiukų, Paukštyčių, Jūrų skautų ir Vyresnių skautų. Sueigos metu v.s.v.sl. J. Šimkienė sesės mokė lietuviškų raštų siuvinėjimo. Tą pačią dieną buvo skautų laikraščio "Budėk" pasitarimas.

ps. Rasa Milvydaitė

GRAŽI DOVANA

Pirmoji solistės plokštelė. Australijoje gaunama pas platintojus po \$ 5 arba šiuo adresu (su persiuntimu \$ 6) Enterprises Belle Arti Enrg. PO Box 122, La Salle 650, Que. Canada.

Lietuviai pasaulyje

— Kun. Petras Ažubalis Kanadoje vakariniame Toronte prieš šešeris metus įsteigė lietuvių kapines ir prie jų pastatyta Anapilio sodyba — moderni didžiulė salė, kita mažesnė salė. lietuvių bankelio ir Tėviškės Žiburių patalpos, klebonija. Naujos šventovės planai jau svarstomi ir ją ketinama pavadinti "Lietuvos kankinių šventove".

— Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Bobelis liepos 14-20 dalyvavo Taiwano — Formozos sostinėje Pasaulio Antikomunistinės Sąjungos VII kongrese ir padarė pranešimą apie Simą Kudirką, Romą Kalantą, pagrindinį leidžiamą Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Kongresui pirmininkavo laisvosios Kinijos ryšių ministeris.

— Komp. K. V. Banaičio opera "Jūratė ir Kastytis" — vienas stambiausių išeivijoj sukurtų kūrinių, įamžinta ir plokštelėje. Plokštelės išleidimu iš Čikagos Lietuvių Operos pareikalavo kieto darbo, pasišventimo ir pinigų, bet užtai pagarsino lietuvių išeivijos kultūrą. Šią tautinę mūsų operą ypač pamėgo Amerikos didžiosios radijo stotys.

— Anita Prapuolenytė, 16 m., Kanadoje Hamiltono mieste kylanti solistė. Už dainavimą pirmąjį aukso medalį laimėjo būdama dar tik 8 metų, vėliau sekė naujos premijos. Šiemet Toronte muzikos festivaly 20-21 metų klasėje laimėjo 2 aukso ir 3 sidabro medalius, taip pat Brandforde 18-21 metų klasėje laimėjo 3 aukso ir 2 sidabro medalius. Ji priklauso lietuvių skautų sąjungai, tautinių šokių grupei Gyvataras, sporto klubui. Konservatorijoje studijuoja dainavimą, muziką, vaidybą, dar tebesimoko gimnazijoje, pasižymėdama visur neįprastais gabumais. Lietuviškai kalba ir rašo. Kreditas tėvams! — Praneša "Tėvynė" Nr. 10.

TĖVIŠKĖS AIDAI

122 TAUTOS ŠAUKIA LAISVĖS!

Išsivadavus Portugalijos kolonijoms, Sovietai liks vienintelė pasaulyje kolonialinė imperija. Sovietai tariamai kovoja už pavergtų tautų laisvę, lyg užmiršdami, kad jie patys yra pavergę 122 tautas, pavertę jas kolonijomis ir nė vienai jų nesiruošia suteikti nepriklausomybės. Sovietų Sąjunga visą eilę stambių kolonijų paveldėjo iš carinės Rusijos. Nė vienai tautai jie nedavė laisvės. Atvirkščiai, koloninę imperiją plėtė. Štai kaip viskas vyko.

1919 m. jie prisijungė Gudiją ir Ukrainą. 1920 m. Gruziją, Azerbeidžaną, Armeniją. 1922 m. didžiąją Tolimųjų Rytų provinciją. 1939 m. rytinę Lenkiją. 1940 m. dalį Karelijos, Ladogos ežero sritį, kai kurias suomių salas. 1940 m. Estiją, Latviją, Lietuvą ir Besarabiją su Bukovina. Pagaliau po antrojo pasaulinio karo 1945 m. — Rytinę Kareliją, Petsamo sritį, Mažąją Lietuvą — Prūsiją, Karpatų Ukrainą, Pietų Sachaliną ir Japonų Kurilų salas. Į Sovietų imperiją dominijų teisėmis buvo įjungti šie kraštai: Lenkija, Bulgarija, Rumunija, Čekoslovakija, Rytų Vokietija, Vengrija. Sovietų įtakoje atsidadė kai kurie kraštai Azijoje ir net prie Amerikos krantų esanti Kuba. Vargiai jau kada pasaulio istorijoje buvo kita kuri tokia didelė kolonialinė imperija, kaip Sovietų Sąjunga.

Pasaulinė spauda, palyginti, daug rašė ir teberašo apie baigiančią savo dienas Portugalijos kolonialinę imperiją. Tai gera ir teisinga. Reikia pagirti tuos Portugalijos vadus, kurie, paėmę į savo rankas valdžios vairą, ieško būdų, kaip būtų geriau ir tiksliau suteikti kolonijoms laisvę.

Tačiau ne visada pasaulinė spauda tiksliai ir teisingai informuoja savo skaitytojus apie paskutinę ir didžiausią pasaulinę kolonialinę valstybę — Sovietų Sąjungą. Kalbėti diplomatinuose sluoksniuose apie pavergtas tautas ir jų išlaisvinimą dabar ne madoje: tokios kalbos galėtų pakenkti "koegzistencijos ir gero sugyvenimo politikai". Keista, kad net R. Nixonas, laisvę mylinčiojo didžiausio pasaulyje krašto prezidentas, ruošdamasis savo nereikalingai kelionei į Sovietų Sąjungą, neten būdamas, nei iš jos grįždamas, neužsiminė apie savo pastangas užtarti kenčiančias pavergtas tautas, lyg tokių iš viso nebūtų. Jis paminėjo tik Sovietų Sąjungos žydus. Tai labai gerai, nes žydai Sovietuose yra ne teisingai traktuojami ir skriaudžiami. Tačiau prezidentas R. Nixonas ir jo gausūs patarėjai labai gerai žino, kad 120 kitų tautų Sovietų imperijoje yra nepalyginamai daugiau persekiojamos ir kankinamos, kaip žydai.

B. K.

Iš L. K. B. Kronikos Nr. 8

„Jau buvai bažnyčioj, išsigimėli“

JEI NESTOJA Į PIONIERIUS, MOKYTOJAI MUŠA

TELŠIŲ VYSKUPIJA

Kašučiai

1973 rugsėjo mėn. mirė Kašūčių aštuonmetės mokyklos (Kretingos raj.) IV klasės mokinys Andrijauskas. Religinį tėvai savo sūnų laidoję su religinėmis apeigomis. Mokyklos direktorius Povilaitis uždraudė mokiniams savo draugą palydėti į kapus. — Kur dalyvauja bažnyčia, ten mums ne vieta, — pareiškė direktorius. Mokiniai, išgirdę gedulingą laidotuvių muziką, per visą pamoką verkė, bet iš klasės išeiti negalėjo.

Direktorius Povilaitis, pamatęs kuri nors mokinį Darbėnuose, kur yra bažnyčia, užsiuola: „Jau bažnyčioje buvai, išsigimėli“. Įtartuosius direktorius baro klasėje, mažina pažymius. Povilaitis jau aštuoneri metai „vadovauja“ Kašūčių aštuonmetei mokyklai. Viena buvusi mokinė pasakoja, kaip direktorius versdavo įsirašyti į komjaunimą. Pamokos metu, būdavo, direktorius užsiuola kurį nors mokinį ir klausia: „Stosi į komjaunimą?“ Mokiniui atsakius, direktorius griebia mokinio ranką ir trenkia į suolą. Kai kam net krumplius sukrūvinda. Po vienos egzekucijos mokiniai parašė skundą Švietimo ministerijai. Atvažiavusi komisija neva tikrino faktus, tačiau direktorius ir toliau terorizuoja tikinčius moksleivius.

Šniaukštai

1970 metais Šniaukštų aštuonmetės mokyklos pionierių vadovė Domarkienė, pasilikusi po pamokų IV klasės mokinius, vertė juos rašyti į pionierius. Nenorinčius stoti mokytoja „auklėjo“ — mušė su liniuote per rankas. Daugiausia gavo du mokiniai: Lūžas ir Veserytė. Mokytoja jiems iki kraujo apdaužė rankas. Šių mokinių tėvai paklausė mokytoją Domarkienę, kas jai davė teisę mušti vaikus ir prievarta rašyti į pionierius. Nuraudusi mokytoja aiškinosi, kad visi gabūs mokiniai turi įsirašyti į pionierius. Griežtomis priemonėmis ji norėjusi palaužti mokinių užsispyrimą. Tėvai pagrasė, kad neleisią savo vaikų į mokyklą, jei bus naudojamos šitokios „auklėjimo“ priemonės.

Šilutė

1970 m. Šilutės aštuonmetės mokyklos mokytoja Arlauskienė VI kl. mokiniams ilgai įrodinėjo, kad Dievo nėra ir į jį tik tik tamsuoliai. „Sušukime chorą visi tris kartus“. „Nėra Dievo“ — organizavo mokytoja. Deja, garsiai šaukė tik Arlauskienė, kuriai pritarė keli nedrausūs balseliai.

Vienas VII klasės mokinys pasakoja, kad tuo metu jis apie Dievą nieko nežinojęs, nes jo tėvelis buvęs aršus ateistas. —

Dabar, kai susipažinau su tikėjimo tiesomis, drąsiai sušukčiau: „Mokytoja, jūs klystate — yra Dievas! — kalbėjo berniukas.

Kuršėnai

1973. X. 19. Kuršėnų vidurinėje mokykloje VIII kl. moksleiviams buvo pateikta anketa su klausimais: 1. Ar jūsų tėvai religingi? 2. Ar tėvai verčia atlikinėti religines apeigas? 3. Ar jūs atlikinėjate religines apeigas (lankote bažnyčią, meldžiatės, švenčiate)? 4. Ar nekyla dar abejonių, kad mūsų gyvenimą tvarko antgamtinės jėgos? 5. Ar save laikote tikinčiu religinėmis dogmomis ar netikinčiu? 6. Ar esate įsitikinęs, kad religiniai prietarai yra žalingi, kad reikia vesti aiškinamąjį darbą, skiepyti žmonėms ateistinę pasaulėžiūrą? 7. Ar jums teko aiškinti apie religinį priešišumą moksle? Kaip sekėsi? Ar turite tam žinių? 8. Ar skaitėte mokslinę — ateistinę literatūrą ir koks atminimas išliko? 9. Ar jūs manote, kad religiniai prietarai savaime išnyks, kad niekas nesidomės šiais klausimais?

KATALIKIŠKAME GYVENIME

— Vatikanas: Popiežius Paulius trečiadienio audiencijoje kalbėdamas apie kančios prasmę Bažnyčios gyvenime vėl prisiminė Bažnyčios laisvės suvaržymus kai kuriuose kraštuose: „Mes apie tai plačiau nekalbame vien dėl to, kad nenorime dar labiau apsunkinti padėties visų tų mūsų brolių katalikų, kurių vienintelė kaltė yra jų gilus tikėjimas“.

— Charkov: Šiame dideliame Ukrainos pramonės centre 400 krikščionių pasirašė laišką balandžio 5 d. ir pasiuntė Jungt. Tautų sekret. Waldheimui, skųsdamies religijos persekiojimu ir tikinčiųjų prispaudimu, o kai pasiskundžia sovietinei valdžiai, tai dar daugiau nukenčia.

— Lourdas: Apie stebuklingą italo berniuko Paolo išgijimą liepos 6 d. plačiai rašo ir Vatikano dienraštis „L'Osservatore Romano“. Tas berniukas, kurio kojos nuo gimimo buvo paraližuotos, išmaudytas Lourdo šaltinio vandeny, pats išlipo iš baseino ir ėmė vaikščioti. Speciali daktarų komisija nuodugniai tiria berniuko ligą ir jo stebuklingą pagijimą.

Kleras

AUSTR. L. K. KULTŪROS DRAUGIJAI 25 METAI

ALKK D-jos Valdyba, iš kairės — Dr. R. Kavaliauskaitė — vicepirmininkė, E. Badauskienė — sekretorė, A. Skirkienė — parengimų vadovė, antroje eilėje — K. Badauskas — išdininkas, A. Vinevičius — D-jos pirmininkas.

Australijos Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijos 25 metų veikimo sukakties paminėjimas praėjo gan sėkmingai. Birželio 30 d. buvo atnašautos kun. P. Butkaus gedulingos šv. Mišios už mirusius Draugijos narius, kuriose giedojo Dainos choras, vad. muz. Br. Kiverio, Valdybos nariai priėmė šv. Komuniją.

Prieš pamaldas ir po pamaldų darbštusis valdybos išd. K. Badauskas šventoriuje, talkininkaujant p. Ropienėi, rinko aukas Religinei šalpai dėl persekiojamos Lietuvos Bažnyčios. Pagal aukų lapą surinkta \$ 183.

70. Draugijos valdyba visiems aukojusiems širdingai dėkoja. Gauta papildomai aukų: Feliksas Januškevičius \$ 100, Anonimas \$ 90, Dr. Kišonas \$ 50, p. Kišonienė iš Stroud \$ 50, po \$ 10 — J. Zinkus, Vyt. ir Gaila Lašaičiai, A. Savickienė, po \$ 5 — J. Tallat Kelpša, Ona Lašaitienė Konstantinas Ankus, J. Skudadas, A.I. Vinevičiai. Edm. Šlitteris \$ 2. Iš viso surinkta \$ 530.70 ir pinigai persiusti Religinei Šalpai dėl persekiojamos Lietuvos Bažnyčios į centrą Amerikoje. Australijos Liet. Kat. Kultūros D-jos Valdyba visiems aukotojams reiškia nuoširdžią padėką.

S. Kudirką aplankys jo motina ir vaikai

DAR DAUGIAU VILČIŲ. KAD JIS BUS PALEISTAS

“USA Seamen's Education Federation” biuletenio Nr. 4 pasakydama Simo Kudirkos reikalui ir uždėjo antraštę: “Kudirkos motina ir vaikai jį aplankys”.

Biuleteny rašoma: “Žinoma, iš Lietuvos, sovietai davė leidimą Marijai Šulskienei ir jos dviem vaikiškiams aplankyti sūnų, Simą Kudirką, kuris dabar atlieka 10 metų bausmę sovietų darbo stovykloje. Dar pranešta, kad valdžia duos automobilį su šoferiu. Kelionė prasidės pirmadienį, liepos 15, 1974.

“Tai didelis politikos pasikeitimas”, rašoma biuleteny. “Anksčiau nebuvo galima turėti jokio kontakto tarp motinos ir sūnaus. Šulskienė keliavo į Uralo regioną pernai gruodžio mėnesį, norėdama jam pristatyti bent kiek maisto ir drabužių, bet nebuvo prileista. Registruoti laiški, prieš tris mėnesius S.E. Federation pasiūstį jo adresu (Camp 36, Perm, dėžutė VS 389-36, Kucino miestelis, Kusovsky Regionas, USSR) buvo priimti ir pasirašyti kalėjimo pareigūnų, ne Simo”.

Kai buvo paklaustas dr. R. Paegle, Seamen's Education Federation pirmininkas, kodėl staiga pasikeitė sovietų politika Kudirkos atžvilgiu, jis paaiškino. “Amerikos Kongreso susidomėjimas Kudirkos reikalu yra neįprastai didelis ir nesiliaujantis, ir tai turėjo lemiamos reikšmės, tada ir sovietai leido užmegsti kontaktą tarp Kudirkos ir pasaulio. Kol kas sovietai tiek ir gali padaryti, kol JAV departamentas nėra formaliai paskelbęs, jog Simas yra Amerikos pi-

lietis ir kol nepareikalavo jam leisti emigruoti į Ameriką. Toks pareiškimas būtų begaliniai svarbus ir jo laukia sovietai, kad galėtų oficialiai pradėti procedūrą ir pakeisti teismo sprendimą ir suredaguoti pasiteisinimo motyvus, kad teismo metu jie stokojo tinkamų informacijų”.

Latvis Robert Brieze, vienas SEF direktorių ir svarbiausias liudininkas Simo nutempimo nuo “Vigilant” laivo, tokių sovietų mostų komentuoja: “Atrodo, kad sovietai Simą reabilituos greičiau negu Valstybės departamentas paruošė įrodymus apie motinos ir sūnaus teisę į Amerikos pilietybę”.

Neatrodė, kad sovietai norėtų Kudirkos reikalą nudelsti iki užmiršimo. Daugiau negu 100 JAV Atstovų rūmų narių pasirašė H. Con. Res. 420,421, 422. Jas pasiūlė kongresmanas R. Hanrahan. Sąrašas jų didėja. Panašią rezoliuciją Senate įteikė sen. C. Percy, ją parėmė sen.

TOBULI CARL ZEISS AKINIAI

VOKIEČIŲ DIPLOM. OPTIKAS

H. Jacksonas. Sen. E. Kennedy irgi parašė SEF: “Kai buvau Maskvoje, emigracijos reikalu kalbėjau su eile sovietų pareigūnų. Kai grįžau, susisiekiu su jais ir Simo Kudirkos reikalu”. Tuo pačiu rūpesčiu gyvena ir kiti senatoriai.

Biuleteny daroma tokia sugestija: patys sovietai parodė, kad Valstybės departamentas neturi baimintis dėl santykių su sovietais atšilimo ir kitų interesų ir formaliai paskelbti apie Simo Kudirkos pilietybę ir pareikalauti jo grąžinimo.

„Gulag Salynas” jau Australijoje

“The Sun” dienraštis praneša, kad Melbourne jau baigiamas spausdinti anglų kalba Nobelio laureato Aleksandro Solženicino garsioji knyga “Gulag Salynas” Australijos laida, 600 p. ir nuo rugpjūčio 19 d. bus atiduota platinti knygynams. Dienraštis pažymi, kad knygos pirmoji laida spausdinama 200.000 egz., ir tai pats didžiausias knygos užsakytas tiražas Australijoje. Prieš kelias savaites Amerikoje ta knyga atspausdinta 2 milijonų tiražu. Anglijoje pirmoji laida jau išparduota ir spausdinama 2 laida. Londono aerodrome tik per 2 dienas parduota net 4 tūkstančiai egz. Australijoje minkštais viršeliais bus parduojama po \$ 1.95, o kietais viršeliais \$ 8.95. Autorius leidėjams pastatė sąlygą, kad knyga būtų kaip galima pigesnė ir paskelbtų kuo didesnę tiražą.

Aleksandras Solženicinas, 55 m., Nobelio premiją už literatūrą laimėjo 1970 m. Šiais metais vasario 13 Sovietai atėmė

— Bažnyčia Pabaltijje yra gyva! Tokia antraštė straipsnį apie Pabaltijo kraštus atspausdino Paryžiuje išeinantis mėn. žurnalas Catacombes. Straipsnio autorius, žymus teologas protestantų pastorius Hoffmann, remdamasis iš Pabaltijo kraštų gautomis informacijomis, plačiai nušviečia religinę padėtį tuose kraštuose, ypatingai iškeldamas tikėjimo ir religinės laisvės suvaržymus Lietuvoje. Nežiūrint visų sunkumų, rašo straipsnio autorius, Bažnyčios balsas Pabaltijje nėra nuslopintas. Jis girdimas vis aiškiau ir garsiau.

jam pilietybę ir ištrėmė į Vokietiją, dabar su žmona ir vaikais gyvena Churiche, Šveicarijoje.

Šią knygą Solženicinas parašė remdamasis savo 11 metų išgyvenimais Stalino kalėjimuose ir Sibire priverčiamųjų darbų stovyklose ir pstrečio šimto kalinių liudijimais. Knyga jau sulaukė pasaulio garso ir intereso, tai ji daugeliui ir Australijoje atvers akis pažvelgti į baisiąją komunistų valstybės diktatūrą, kur kenčia mūsų Lietuva ir Solženicinas ją mini savo knygoje.

Tėviškės Aidų prenumeratos reikalu TĖVIŠKĖS AIDŲ prenumeratas Melbourne prieš ir po lietuviškų pamaldų šventoriuje priima V. Žemaitis.

Kitų vietovių mūsų prenumeratorius prašome prisiųsti prenumeratas, arba įmokėti platinėjams. Metinė prenumeratos kaina \$ 8, T. A. Garbės Prenumerata — \$ 15.

J. SLAVENAS

VILTIES IR NUSIVYLIMO DIENOS

(Gen. Povilo Plechavičiaus amžinybėn iškeliavimą prisimenant)

Praėjusių metų gruodžio 19 d. Čikagoje sulaukęs 83 m. amžiaus mirė gen. Povilas Plechavičius. Šis nepaprastas žmogus dar gyvas būdamas buvo apipintas legendomis: nepaprastos energijos, griežtų nusistatymų, ėjo per gyvenimą nesilankstydamas. Per visą Lietuvos nepriklausomą gyvenimą tai vienu, tai kitu atveju jis iškildavo, tai vėl nušalin pasitraukdavo. Paskutinis jo veiklos aktas — Lietuvos Vietinės Rinktinės organizavimas, jai vadovavimas ir nuolatinis susidūrimas su vokiečių karine vadovybe, kuri, nesilaikydama susitarimų, siekė Lietuvos jaunimą paimti savo reikalams. Lietuvos Vietinės Rinktinės likimas baigėsi tragiškai — vokiečiai ją likvidavo apgaule ir nepaprastu žiaurumu. Gen. P. Plechavičius ir jo štabas buvo areštuotas, išvežtas į kalėjimą ar koncentracijos stovyklą, daugelis karių žuvo gaudant, dalis išvežta į Vokietiją, o daliai pavyko pabėgti.

Suėjus trisdešimčiai metų nuo anų įvykių, aš mėginsiu, kiek atmintis tarnaus, papasakoti apie Vietinės Rinktinės batalijoni formavimą ir pagaliau žiaurų jų likvidavimą Suvalkų Kalvarijoje.

— 0 —

Dariaus — Girėno gatvė, vedanti iš Kalvarijos miesto centro į pietus, perėjus Šešu-

pės tiltą, jau vadinama Suvalkų plentu. Šis plentas pastaraisiais laikais mažai buvo naudojamas, nes tik apie 10 km administracijos linija su Lenkijos valdomu Suvalkų trikampiu ir bet koks susisiekimas čia sustoja. Netoli už Šešupės tilto, nuo Suvalkų plento visai statmenai atsišakoja kitas plentas, vedas į Alytų ir toliau — į Vilnių. Šių dviejų plentų susidūrimo pietų rytų kampe tįso didžiulis plotas — kareivinių rajonas. Pačios kareivinės — dvi eilės triaukščių mūro pastatų su už jų esančiais įvairiais pagalbiniais ir ūkio trobesiais, išsitiesia pagal Suvalkų plento rytinę pusę. Kareivines pastatė dar Rusijos imperijos kareivinių statymo komisija praėjusio šimtmečio pabaigoje (1893). Iki I-o pasaulinio karo čia stovėjo 18-sis rusų šaulių pulkas.

I-o pasaulinio karo metu, kai rusai pasitraukė iš Kalvarijos į rytus, frontas betgi čia susilaikė kelis mėnesius ir Kalvarijos miestas, drauge ir kareivinės, atsidūrė vokiečių laikomaj fronto linijoje. Beveik visas miestas buvo išgriautas ir sudegintas, sugriautos ir kareivinės. Lietuvos nepriklausomybės laikais kariuomenė stovėjo Marijampolėje (už 18 km į šiaurę), o Kalvarijos kareivinės buvo užmirštos, griuvėsiai apaugo medeliais, krūmais, piktžolėmis, rajonas irgi apžėlė ir tik miesto pakraščiu gyventojai čia karves pasiganydavo. Aplink rajoną subuvojo seniau pasodinti topeliai ir kai jie pavasarį susiklės-

davo, griuvėsių visai nebuvo matyti. Bet apie 1927 m. kai kurie mažiau apgriauti pastatai buvo atstatyti, įrengti su visais patogumais, įrengti ūkio ir administracijos pastatai ir į čia atkelta iš Tauragės psichiatrinė ligoninė. Buv. kareivinių rajonas atgijo — administracinį personalą sudarė daugiau 100 tarnautojų. Ir taip čia buvo iki II-o pasaulinio karo pradžios, kai kareivinių gyventojai pradėjo dažnai keistis: internuotų lenkų kariuomenės stovykla; sovietų okupacinė kariuomenė; rusų belaisviai (ligoninė dabar iškelta), ukrainiečių daliniai. Bet štai, 1944 metų vėlyvą žiemą ir pavasarį pradėjo sklįsti žinios, kad visi ukrainiečiai bus iškelti ir ateis Lietuvos kariuomenė!

Žinoma, kiekvienas kalvarijietis žinojo, kad toji kariuomenė nebus Lietuvos kariuomenė tikrąja prasme, o tik karinė organizacija, sudaryta, susitarus su vokiečių okupacine valdžia, ginti Lietuvos gyventojus nuo sovietų partizanų, kurių daliniai, sudaryti iš numestų parašiutininkų, pabėgusių iš vokiečių nelaisvės rusų karių ir vietinių komunistų, terorizavo Lietuvos rytų gyventojus ir pasiekė net gilesnes krašto vietas. Taip pat gyventojams buvo siek tiek žinomas ir tas faktas, kad teko ilgai ir sunkiai tarėjams derėtis su vokiečių okupacine valdžia, kol jie (tarėjai) ir gen. P. Plechavičius 1944 m. sausio mėn. pasirašė su vokiečiais Vietinės Rinktinės steigimo atitinkamą susitarimą. Bet kadangi to susitarimo atskiri punktai davė tam tikrų garantijų — kad V. R. kariai kovos tik su partizanais, tik Lietuvos teritorijoje, priklausys lietuviškai vadovybei ir ver-

LENKAI APIE MUS

“Dvidešimt Lietuvos nepriklausomybės metų”

V. Šliogeris

Šiuo pavadinimu E. Zagiell Lenkų Literatūros Instituto Paryžiuje leidžiamame žurnale “Zeszyty Historyczne” 1972 m. Nr. 22 parašė platoką rašinį. Lenkai savo periodinėje spaudoje dažnai rašo lietuviškomis temomis. Tuo pasižymi jų žurnalas “Kultura”, leidžiamas taip pat Paryžiuje. E. Zagiell — Lietuvos lenkas šviesuolis žurnalistas, jau ne kartą rašė apie Lietuvą. Šiame rašinyje jis pateikia lenkams skaitytojams lyg trumpą nepriklausomos Lietuvos istorijos apžvalgą, nušviesdamas kiek plačiau iš politinės pusės. Čia pateikiu įdomesnių jo minčių atpasakojimą.

Anot autoriaus, lenkų rašytojais pasirodo dar per mažai rašinių, nušviečiančių Lietuvos vidaus santykių raidą ir krašto vystimąsi, nes ilgą laikotarpį Lietuvą nuo Lenkijos skyrė “žalioji siena” — “neapykantos uždanga” (mes ją vadinome “demarkacine linija” — laikina siena). Po I pasaulinio karo lenkų pastangos atnaujinti valstybinę uniją su Lietuva pačioj Lietuvoj neturėjo nei vieno gyventojų sluoksnio paramos, šalia anuomet maždaug 10% lenkų mažumos (1918 m. tai maždaug panašiu į tiesą). Lietuviai mažai žemiai ir bežemiai numatė, kad lenkų “ponai” nedaleis radikalių dvarų žemės parceliacijos. Turtinгі ūkininkai žinojo, kad iš jų vaikų tarpo kils šviesuomenė, kuri valdys kraštą ir jai nereikės konkuruoti su daugiau išprususia lenkų šviesuomene. Net penkeriems metams po nepriklausomybės paskelbi-

mo tebuvo 35.000 lietuvių gimusiu, kurie dirbo intelektualinį darbą. Šitoji šviesuomenė — karininkija, kunigija ir kiti buvo priešingi unijai su Lenkija. Šalia to, ne tik vokiečių ir rusų mažumos, o taip pat ir žydai (7% gyventojų) anuomet laikė, kad Lietuva nepriklausoma ilgai nebus, įeis į Rusijos sudėtį, kas jiems labiau patiko. Ekonomistai galėjo numatyti, kad remiamasis Vokietija, duos Lietuvos žemės ūkiui geresnes eksporto sąlygas, kaip unija su Lenkija, kurią galėjo remti tik toli numatą politikai, bet tuomet tai nebuvo argumentas, kuris galėtų nusverti.

Kaip giliai buvo įsišaknijusi Lenkijos baimė, liudija pranešimas ambasadoriaus Jules Laroshe (La Pologne de Pilsudski). Jau 10 metų vėliau prezidentas Smetona švedų pasiuntiniui pasakė: “Normalių santykių su Lenkija atnaujinimas būtų galas Lietuvos”. Kitas dalykas, ta lietuvių laikė, kad atlenkinimas vilniečių yra tvarkoj ir būtinas, nes tai žmonės vieno kraujo. Panašiai galvojo lenkai, kad atvokietinimas mozūrų ir sileziečių yra tvarkoj ir būtinas. Lietuviai nutyli Liublino unijos sukaktis, taip kaip lenkai nutyli Silezijos kunigaikštystės įsišaknijimą į karalystę. Čia yra analogija, nepripažįstama JAV prezidento Vilsono principo dėl tautinio apsisprendimo. Lietuviai siekia atlenkinti vilniečius privedę prie to, kad konflikto nebūvo galima išrišti. 1919 m. gal-

politinė situacija Lietuvoje maždaug stabilizavosi. Valdžioj buvo žydų ir baltgudžių reikalams ministeriai, tačiau niekad nebuvo ministerio lenkų reikalams. Steigiamojo Seimo sudėtyje iš 112 atstovų — 59 buvo krikščionių demokratų, 29 — liaudininkų, 13 — socialdemokratų, 6 — žydų, 3 — lenkų, 1 — vokiečių ir 1 — Darbo Sąjungos, gi A. Smetonos tautininkų grupė negavo nė vieno atstovo.

Autorius rašo, kad Klaipėda buvo pripažinta Lietuvai kaip kompensacija už tai, kad Ambasadorių Taryba pripažino Lenkijos sienas, kurios apėmė ir Vilnių. Lietuva turėjo normalius santykius su visomis valstybėmis, išskyrus Lenkiją ir Vatikaną. Su Vatikanu ėjo ginčas su kurti Lietuvos bažnytinę provinciją su Vilnium. Tie ginčai nuėjo taip toli, kad buvo nutraukti diplomatiniai santykiai, nes Vatikanas sudarė konkordatą su Lenkija ir Vilnių įjungė į Lenkijos bažnytinę provinciją. Konkordatą su Vatikanu Lietuva sudarė vėliau, jau valdant tautininkams.

Rašinyje paminėti visi Seimų išleisti svarbesnieji įstatymai. Autorius trumpai aprašo 1926 m. gruodžio 17 perversmą, taip pat tolimesnius įvykius kaip prieita prie tautininkų partijos valdymo. Apskritai, autorius chronologine tvarka aprašo visus stambesnius politinius įvykius, daugiau kreipdamas dėmesio į “santykius” ir užkulisius su Lenkija. Autorius lietuviškomis akimis lenkams skaitytojams patiekia objektyvų vaizdą. Dėl lenkų 1938 m. ulti-

matumo užmegsti diplomatinis santykius, Zagiell sako, kad “originali versija” buvo tai, kad jis Lietuvos vyriausybei buvo staugmena, gi iš tikrųjų po eilės pasitarimų jau buvo pasiektas susitarimas, kurį atstovams Gdanske tereikėjo tik užbaigti. Lietuviai nebeatvyko ir vis vilkinc, būk dėl min. pirm. J. Tubelio ligos. Rezultate Lenkijos užs. reik. ministeris Beckas nustojo kanti rybės ir tai privedė prie ultimatumo.

Čia prie autoriaus turiu aš pridėti, kad beveik visą tų slap- tų derybų su Lenkija periodą tarnavau prezidentūroje, tai galiu tik patvirtinti Zagiello paduotą versiją.

Zagiell pamini, kad gen. St. Raštikiui lankantis Varšuvoje jis užtikrino Lietuvos neutralumą, kurį Lietuva išlaikė, nežiūrint vokiečių spaudimo atsiimti Vilnių. Lietuvoj internuoti lenkų kariai ir civiliai pabėgėliai buvo gerai traktuojami. Priešingai, dėl valdžios politikos, lenkų tautybės žmonės Vilniaus krašte traktuojami ne kaip. Lietuviai 20 metų laikotarpyje buvo maitinami propaganda, kad Vilnius lietuviškas ir savo tvarkymą pritaikė ne prie faktiškos padėties, bet prie vizijos, kuri neatitiko tiesai, nes pora metų vėliau vokiečių darytas gyventojų surašymas parodė, kad virš 70% gyventojų Vilniaus mieste buvo lenkai.

Nežiūrint visokių karinių sukėtimų, gyvenimas Lietuvoje ėjo normalia vaga, nebuvo prekių trūkumo ir kada Sov. Sąjungos valdžia perėmė Lietuvos Banką, Litas turėjo 44% padengimą auk su. (Bus daugiau)

bavimas vyks savanoriškai, žmonėse tas kėlė tam tikrą nuotaiką ir vokiečių gera valia mažiau abejota.

Kai jau išsikėlė paskutiniai ukrainiečiai ir atvyko keli lietuviai karininkai parengti patalpas ir visa kita, kas pradžia reikalinga, gyventojų nuotaikos visai pakilo. Karininkai uniformuoti lankėsi savivaldybės įstaigoje, tarėsi su burmistru dėl reikiamos pagalbos žmonėms ir kitomis priemonėmis. Atsirado daug miesto žmonių — savanorių, kurie ėjo į kareivines valyti patalpas, kelmus. Patalpos buvo paliktos netvarkingos, jokių kuro atsargų ir kit. Virtuvės įrengimų šiek tiek rasta, baldai pataisyti. Kuro teko parūpinti iš rajono medžių, kurių daug buvo iškirtę vokiečiai (kad lengviau būtų saugoti belaisviai).

Pradėjo rinktis kariai. Pradžiai labai sunki: šalta, žalias kūras nedega. Vyrai kažkur rajono pakrasty rado tarp sąslavų statinę su kažkokiu skysčiu. Skystis degė ir jie panaudojo žaliom malkom įkūrti. Bet kuris tik palietė tą skystį, tuojau pradėjo oda raudonuoti, atsivėrė žaizdelės, jos didėjo ir plėtėsi. Vienas, kuris tą skystį pilstė, sunkiai susirgo. Visi susirgę buvo nuvežti į Marijampolės ligoninę. Atvyko vokiečių komisija įvyki iširti rado, kad tas skystis esančios kažkokios dros. Tam tikrai temperatūrai esant jos pradedo garuoti ir pavėjui pasklidę garai galėjo būti pavojingi visam miestui. Ant statinės buvo rasta formulė. Tikrai negaliu tvirtinti, bet, rodos, sunkiausiai susirgęs vyras mirė.

Sunku buvo ir su maistu, drabužiais, kurių vokiečiai laiku nepristatė. Tik vyrų en-

tuziazmas padėjo nugalėti kliūtis.

S. Kalvarijoje jau senokai veikė Karių šeimoms globoti komitetas. Jis buvo sudarytas tada, kai vokiečių — rusų karui prasidėjus, lietuvių savisaugos batalijonai pradėjo kovoti rytuose. Komiteto uždavinys — padėti toms karių šeimoms, kurios buvo patekę į vargą: buvo renkami joms drabužiai, parūpinama kūro, maisto. Pinigų būdavo surenkama iš gyventojų aukų, rengiant koncertus ir pan., bet pinigais retai buvo šelpiama — būdavo stengiamasi už pinigus ko nors reikalingo įgyti ir paskirstyti. Dabar, pradėjus kurdintis V. Rinktinės kariams, Komitetas ir čia ryžosi dirbti. Buvo paskelbti į gyventojus (miesto ir gretimų valsčių) atsišaukimai, raginant ką nors aukoti karių laisvalaikui pajavairinti. Per trumpą laiką buvo gauta šachmatų, šaškių ir kit. žaidimų komplektų, muzikos instrumentų, sviedinių ir t.t. Surinkta apie 500 knygų, įvairių žurnalų, laikraščių. Gauta gražių vėliavų, Vytis ir įvairių patalpoms papuošalų. Pirmajam batalijonui formuojantis, buvo tos dovanos iškilmingai, kino salėje, dalyvaujant svečiams iš Marijampolės, įteiktos. Sekė choro koncertas. Ir toliau buvo rengiami koncertai, promogos, pasilinksminimai. Rinktinės vyrai visur mielai dalyvaudavo — visas miestas, tarsi, atgijo. Žinoma, kartais ir triukšmo kiek pasitaikydavo. O kartą būrys vyrų pavakare išsileido į kaimo pasilinksminimą. Trumpinami kelią jie pasuko skersai Orijos ežerą. Pavasariop iškorių ledas neišlaikė — vienas prigrėdė. Bet apskritai bet koki nesklaidumai buvo reti — tai tik krisleliai darniame

miesto gyventojų ir karių sugyvenime. Keli karininkai skaitė įvairiomis progomis paskaitas — apie priešlėktuvinę apsaugą, dujų karą ir pan. Buvo mieli svečiai šeimose ar šeimų vaišėse. Vakaraais, kai kuri kuopa išeidavo po miestą pasivaikščioti ir uždainuodavo, beveik visi miesto gyventojai susirinkdavo šaligatviuose. Tas pats būdavo sekmadieniais, kai pusvalandžiui prieš sumą, daliniai būdavo rikiuotėje vedami į bažnyčią ar eidavo atgal į kareivines. Prieky einas karininkas lietuviška uniforma; kariai vokiškomis uniformomis, bet su tautinių spalvų ženklais ant rankovės. Graži eisena (didelė dalis karių tarnavę Lietuvos kariuomenėje), galin- ga daina, kėlė kiekvieno žiūrovo jausmus ir valandėlei versdavo užmiršti, kad čia vis dėlto nėra laisvos Lietuvos kariai.

Prieš Velykas parapijos bažnyčioje vyko rekolekcijos, kelios konferencijos buvo vakarais. Į jas kariai eidavo laisvai, ne rikiuotėje. Jie sudarydavo beveik pusę bažnyčioje dalyvaujančių žmonių.

Prasidėjus pavasariui, visas kareivinių rajonas vakarais skambėdavo daina. Kažkas nepaprasto — ir džiaugsmas, ir liūdesys ir nežinia. Ko tai lauki, ko tikiesi, bet vėl prieš akis niūri tikrovė.

Apie balandžio mėn. pabaigą vienas batalijonas buvo pilnai parengtas ir rengėsi išvykti į rytus. Šioms išleistuvėms rengėsi visas miestas. Burmistro iniciatyva ir gyventojų aukomis buvo įgyta didelė tautinė vėliava, kuri numatyta įteikti gatvėje, batalijonui pražygiuojant per miestą į geležinkelio stotį.

(Bus daugiau)

ATŽALOS SPEKTAKLIŠ „POPIEČIO DIAGNOZĖ”

Liepos 14 d. Sydnėje lietuvių teatras Atžala po ilgos pertraukos vėl atgijo spektakliu — A. Kairio „Popiečio Diagnozė”.

Išėjimoje subrendęs drama turgas A. Kairys šiame veikale komedijos forma parodo lietuvių šeimos gyvenimą svetima me krašte. Tema aktuali, gyvenimiška, lengvai kiekvienam suprantama ir, kaip tokia, tinka ma išėjimo teatrui. Šio veikalo pasirinkimas sveikintinas. Komedią žiūrovai visada mėgsta, o ypač tokią, kurioje žaismingu farsu atskleidžiama visiems puikiai pažįstama dabartis.

Kiekviena paprasčiausia pjesė stato režisieriui ir aktoriams didelių reikalavimų, bet komedijoje prie tų visų reikalavimų prisideda dar dinamika. Vyksmas komedijoje visais atžvilgiais turi vykti dinamiškai. Tempas greitas, mizanscenos sklandžios ir įdomiai sukonstruktotos, judesiai koordinuojami su kalba, o kalbai turi būti skiriamas ypatingas dėmesys.

Nesileisdama į smulkius komedijos reikalavimus, stengsiuos pažvelgti į šį Atžalos pastatymą pro stambesnių komedijos reikalavimų prizmę.

Visų pirma tempas. Jis buvo per lėtas, o kartais vyko vėlio žingsniu (gal būtų dėl nepakankamo rolių žinojimo).

Mizanscenos visuose trijuose veiksmuose buvo gan geros. Šiek tiek šlubavo trečio veiksmo pabaigoje, pvz. visiems šešiams vaidintojams sustojus pusračiu ir gan ilgai besikalbant.

Kas liečia pačius vaidintojus, norėčiau iš eilės kiekvieną aptarti atskirai.

Visą šios komedijos vyksmą suko Petras Naujokaitis. Skaitant veikalą „Popiečio Diagnozė” jaučiasi, kad autorius, lengvai šaržuodamas Naujokaičio patriotizmą vis dėlto jį palieka teigiamu tipu ir jaučia jam gilią simpatiją. J. Dambrauskas Naujokaičio rolėje žiūrovui pasirodė tokiu, kokį jį autorius ir norėjo parodyti: simpatišku, bet naiviu ir dėl to juokingu.

J. Dambrauskas išliko A. Kairio sukurtu Naujokaičiu ir, kas svarbiausia, buvo visais atžvilgiais dinamiškas. Jis atliko komedijos žanro reikalavimus skambiu balsu, neperdėtais, bet apgalvotais, ryškiais judesiais. Žiūrovai jo pasirodymų laukė. J. Dambrauskui lengva buvo pereiti į šaržą, bet jis liko ištikimas vaidybiniam menui. J. Dambrauskas su šia role yra sveikintinas kaip pilnai subrendęs aktorius ir Atžalos vaidintojų sąstatai reikšminga pajėga.

Jei šis vaidinimas būtų buvęs tik šiaip sau pjesė, K. Dauguvietytės vaidybą pavadinčiau gan gera. Visose rolėse ji vaidina pačią save — Dauguvietę. Buvusi mūsų Valstybinio Teatro aktorė ji yra išsidirbusi tam tikrą įtikinamą teatralinį tfratę: galvos krestelėjimus, rankų judesius, vaikščiojimą ir kt. Tačiau komedijos žanras jai tikriausiai visiškai svetimas. Dinamiškumo ji visiškai neparodė

nei balsu, nei judesiais. Jos rolėje buvo daug komiško pasakymų, bet jie nuskambėjo blankiai. Jos veido išraiška visą laiką buvo tarsi sustingusi. Pamačius savo vyrą (Naujokaitį) nei iš šio, nei iš to pradėdantį su savi kalbėti ir skambinti skambučiu ji nesugebėjo iš savęs išspausti jokio jausmo, nepadarė jokio ryškesnio judesio, kuris būtų parodęs jos susijaudinimą. Čia jai buvo duota gera proga sužibėti aktorišku triumfu, bet tos progos ji neišnaudojo likdama lėkšta. Ypatingai jos kalbėjimas netinkamas komedijos žanrui: pirmą žodį sakinyje ji pasakydavo garsiai, o į sakinio pabaigą tik niurnėdavo sau panosėje.

G. Zigaitytė Sydnėje scenoje matyta daug kartų. Jos gabumai vaidybiniam menui neabejotini. Naujokaitytės rolėje jie stipriai reikšėsi. Ji buvo dinamiška balsu ir judesiais. Publika ją žavėjo. Gaila, kad keletą kartų, dėl nepakankamo režisieriaus išvalgumo, ji šaržavo. Treptelėjimai koja priešinantis tėvams buvo perdažni. Autorius savo veikale ją nupiešė gan simpatiška, kurios tėvai nesupranta. Gi nuolatiniai treptelėjimai koja scenoje reiškia netik kad nesveikai išleptiną, bet dargi isterišką asmenį. G. Zigaitytė dar nėra subrendusi kaip aktorė, bet ji turi skambų balsą, gražią sceninę išvaizdą, gerą laikyseną ir dėl to duoda daug vilčių ateityje.

Aktoriui Pauliui Rūtenui teko nedėkinga, maža rolė. Jis scenoje buvo Jonu Budriu, kuris yra vienas iš tipiškiausių lietuvių išėjimoje: sumaterialėjęs tiek, kad jam Naujokaičio patiriotinis užsidegimas nesuprantamas.

Autorius apdovanojo Budrį keliais juokingais pasakymais kuriuos aktorius Paulius Rūtenis išnaudojo pilniausiai. Jis sugeba sakinį žiūrovui tarsi svieste sviesti, palydėdamas atitin kama veido išraiška ir publika kiekvieną kartą į tai reagavo spontanišku plojimu. Jis, sutikęs prisidėti pinigais Naujokaičio namus perkant, pats sau vienas scenoje garsiai pagalvojo kaip gera būsią gyventi po vienu stogu su ponija Konstancija (Naujokaitiene). Šiuos žodžius tariant Pauliaus Rūtenio akys ir veidas nušvito tomis nepasakytomis mintimis, kurias publika puikiai suprato ir ilgai šaukė, plojo. Aktoriaus Pauliaus Rūtenio dalyvavimas „Popiečio Diagnozės” spektaklyje Atžalos teatrui pridavė aukštą teatrinį skonį.

A. Karpis daktaro Kaunaičio rolėje turėjo pačią nedėkingiausią rolę. Sunku jam buvo pasirodyti dinamišku ar juokingu. Tenka pagirti, kad atrodė „daktariškai” ir kalbėjo aiškiai.

V. Labutis matomas scenoje pirmą kartą Jankaus rolėje. Džiugu, kad V. Labutis pirmą kartą scenoje jautėsi laisvai. Dažnai pradėdą vaidintojai vaiko što scenoje štyvai, nežino kur dėti rankas. Dėl V. Labučio kal-

bos režisierius turėjo daugiau padirbėti, nes sakinyse nebuvo išryškintas, pasakomas per daug tyliai ir tuo neefektyvus.

Režisierius S. Skorulis, nėra jokios abejonės, yra daug dirbęs tos komedijos pastatymui — tai ryšku iš sklandžių mizanscenų. S. Skoruliui ateityje vėl režisuojant komedią būtų patartina aktoriams statyti tvirtesnius reikalavimus ypač dėl sakinio prasmės ir jo perdavimo; pagerinti tempą, kad gautųsi dinamiškas vyksmas.

Dėl esamų sąlygų neliesiu dekoracijų ir apšvietimo, tik čia norėčiau priminti, kad Adelaidės teatras įdėda daug triūso dėl dekoracijų, derindami jas su spektaklio dvasia.

Susumuodama apskritai dėl „Popiečio Diagnozės” norėčiau pasidžiaugti, kad Sydnėje teatras Atžala vėl atgijo ir davė progos lietuviams kultūriniai atsigausti. Žiūrovai kultūrinius parengimus įvertina — jų buvo virš dviejų šimtų. Jei Atžala parengtų per metus vieną spektaklį — niekas negalėtų sakyti, kad Sydnėje kultūrinis gyvenimas visiškai sustingęs.

Šia proga norėčiau iškelti keletą pašalinių nesklandumų. Įvykusių spektaklio metu kurie yra nedovanotini. Jie yra sekančios: pirmam veiksmui prasidėjus ir vykstant kokią dešimt minučių, atėjo tautiečiai (vyras su žmona), peržygiavo per patį salės vidurį į pačius pirmuosius suolus ir ten gan ilgai stoviniavo iki atsirado vietų atsisėsti. Žiūrovams scena tapo pridengta besikraipantiomis galvomis. Ar bilietų tikrintojai negalėjo pasivėlavusiųjų paprašyti, kad jie atsisėstų salės gale iki pirmo veiksmo pabaigos?

Pirmam veiksmui jau įpusėjus, vienas iš klubo pareigūnų įėjo į salę pro šonines duris, kurios buvo visai arti scenos. Prožektoriai nuo scenos stipriai apšvietė įėjusiojo galvą. Jei tas pareigūnas būtų likęs ramiai stovėti — publika būtų jį pamiršusi, bet jis nuolat atidarinėjo duris ir kaišiojo galvą į koridorių. Sekančiuose veiksmuose jis vėl pasivėlavęs įeidavo ir kurį laiką stovėdamas prie durų apsidairydavo aplinkui.

Vėl kitas klubo pareigūnas stebėjo vaidinimą sėdėdamas tikriausiai pačioje pirmoje eilėje. Kiekvieno veiksmo metu klubo tarnautoja ateidavo jo išsivesti.

Klubo tarnautojai ir pareigūnai turėtų numatyti, kad gali atsirasti netikėtų reikalų, kurie juos iškviestų iš salės vaidinimo metu. Argi nebūtų geriau, kad jie sėdėtų nuošalesnėse, kuklesnėse vietose?

Kiekvienas žiūrovas yra jautrus tam kas vyksta scenoje ir dėl to su pagrindu erzinas: kai susikaupimą scenai koks nors pašalietis trukdo besisukiodamas salėje.

Agnė Lukšytė

MARGUMYNAI

Saldus vaistas

Liaudies medicina iš senų laikų turi nemažai labai efektyvių gydymo priemonių. Tarpe jų yra ir bičių medus — „saldus vaistas”. Nuo seniausių laikų ligi šiai dienai jis vartojamas kaip gydymo priemonė prieš įvairius susirgimus. Liaudies išmintis taip pat sako: medus — geriausias skilvio draugas. Šį pat sakį yra patvirtinę klinikiniai stebėjimai. Daug daktarų sėkmingai gydo medumi gastritą, skilvio žaizdas. Nuo jo normalizuojasi skilvio rūgščių kiekis, pagerėja kraujo sąstata, sumažėja nervų sistemos jautrumas. Yra žinoma, kad kepenys atlieka gyvybiškai svarbius procesus apykaitoje baltymų, riebalų, vitaminų, hormonų. Jos taip pat yra filtru naikinanti bakterinius ir chemiškus nuodus. Medus padidina kepenyse glikogeno atsargas, šiuo stiprindamas jų funkcijas, padidina organizmo atsparumą ir infekcijų žalingai veiklai.

Negalima nepaminti dar vienos naudingos medaus ypatybės. Senovės Graikijoje bei Romoje jis buvo laikomas gera raminančia migdomąja priemone. Kaipgi paaiškinti šias daugiasveikmes medaus ypatybes? Kiekvienas jo lašas — tai visas arsenalas pačios gamtos sutvėrtų medikamentų. Medaus sudėtyje yra 80 įvairių ir labai svarbių organizmui elementų. Pvz. gliukozė, didelis skaičius mikroelementų, fermentų, organinių rūgščių, mineralinių, hormoninių, antibiologinių ir kitų dalykų. Visgi pravartu atminti, kad kai kuriems žmonėms medus yra alergenu, t. y. dalyku, išsukiančiu alergiškus susirgimus. Taip pat nepatartina jį vartoti sergantiems cukriniu diabetu bei linkusiems į nutukimą. Žinoma, negalima medų skaityti vaistu nuo visų žmonių negalavimų.

Medus, kaip toks, yra ilgo gyvenimo laidas. Gera rytai iš gerti stiklinę vandens su šaukštu medaus. Ypatingai naudinga da dėti medaus į pieneškus ir vaisių valgius.

Paruošė V. Gražulis

Australijos Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija širdingai kviečia visus į tradicinį TEVIŠKĖS AIDAMS paremti metinį

SPAUDOS BALIŲ

Sydnėje Lietuvių Klubo patalpose, 16-18 East Terrace, Bankstown, rugpjūčio 17 d., šeštadienį. Gera klubo „IN SET” kvarteto muzika, prašmatni programa, turtinga loterija ir visi kiti klubo patarnavimai. Įėjimas visiems nemokamas Pradžia 7 val. vakaro.

TĖVIŠKĖS AIDAI S A V A I T R A Š T I S

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031.

Tel. 33 2355

LEIDZIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaguoja Redakcinė Komisija. Vyr. redaktorius kun. Pr. Dauknys. Korespondencijas ir straipsnius siųsti šiuo adresu: Tėviškės Aidai, 18 Henry St., Kensington, Vic. 3031

Prenumeratos kaina metams 8 dol. Kituose kraštuose 9 dol. Atskiras numeris — 20 centų. Skelbimai už skilties vieną colį \$ 1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra. Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

TĖVIŠKĖS AIDAI, 18 Henry St., Kensington, Vic. 3031

MELBOURNAS

Bendruomenės susirinkimas

Melbourn Apylinkės nepaprastas visuotinis Bendruomenės susirinkimas šaukiamas Lietuvių Namuose rugpjūčio 11 d., 4.30 val. p.p. Darbotvarkėje numatyta ALB Krašto Tarybos atstovų rinkimai ir einamieji reikalai. Visų mūsų pareiga šiam susirinkime dalyvauti ir išrinkti atsakomingus Krašto Tarybos atstovus, kurių Melbourn turi būti 14 asmenų. Šių išrinktų atstovų pareiga bus suorganizuoti ir išrinkti šių metų suvažiavimui Adelaidėje ALB Krašto Valdybą, kurios būstinė nuo ateinančių m. bus Melb. Lauksime gausaus dalyvavimo. **ALB Melbourn Apyl. Valdyba**

Sydnėjaus kronika

● Marytė Pužienė Lewisham katalikų ligoninėje sveiksta po sunkios operacijos. Nors pasirodė rimtos ligos požymiai, daktarų tvirtinimu pavojus pašalintas ir p. Pužienė jau netrukus grįš namo pas vyrą Vincą ir mažametį sūnų Vytuką. Laikina Pužų sodyboje šeimininkauja Pužų vyriausioji dukra Vida Howe, atvykusi iš Canberros. Užuojautos darbdėčiai ir religingai Pužų šeimai. Džiaugiamės, kad Aukščiausiojo ranka laiku išpėjo sunkios ligos pavojų ir mylima motina bus sugrąžinta į savo šeimą.

● Po pasaulį pasidairyti skrenda vis daugiau lietuvių. Prieš savaitę per Sydnėjų išskrido aplankyti savo artimųjų Valentinas ir ponis Kutai. Jie aplankys Lietuvą, kitus Europos kraštus, Šiaurės Ameriką. Sydnėjų juos buvo priglaudę p. Šumskai senj. Buvo trumpai užsukę pas p. Kramilius, savo kaimynus iš Lietuvos. Gero vėjo ir laimingo sugrįžimo.

● Henrikas Stošius praėjusią savaitę išskrido tais pačiais keliais. Jis yra Sydnėjaus geležinkelio stoties viršininko padėjėjas. Laimingo kelionės.

● Dainos choro valdybą jau eilę metų sudaro pirm. Pranas Nagys, sekret. A. Kramilius ir ižd. P. Ropė. Dirigento Br. Kiverio kviečiama, sutiko tuo pačiu sąstatu pasilikti ir sekančiai kadencijai. Šiuo laiku Pr. Nagys su žmona dairosi po pasaulį ir valdybos darbus toliau tęsia likusieji nariai. Vyriausia parengimų ir šeimininkų vadovė Dainos chore paliko E. Mickevičienė. Balsų seniūnais išrinkti: bosų — St. Statkauskas, tenorų — E. Lašaitis, sopranų A. Storpirstienė ir altų — E. Belkienė. Ruošiantis Dainų Šventei, Dainos choras įvedė antrą repeticiją savaitėje, kuri vyksta Lietuvių Klube sekmadieniais tuoju po pamaldų. Gale metų Dainos chorui sukanca 20 veiklos metų ir jai ruošiamasi atitinkamai paminėti. **A. Kramilius**

LIETUVIŲ DIENOS

Lietuvių Dienoms artėjant

Lietuvių Dienoms rengti komitetas jau atliko daug darbų, daug planų pastūmėta į priekį, kad LD būtų sėkmingos.

LD atidarymo pamaldos vyks Adelaidės šv. Kazimiero lietuvių šventovėje, o gruodžio 29 d. sekmadienio pamaldoms Adelaidės arkiv. dr. James Gleeson leido panaudoti St. Francis Xavier katedrą. Abejų pamaldų laikas bus paskelbtas vėliau.

Kiek teko sužinoti, visi didesni Australijos lietuvių chorai sparčiai ruošia Dainų Šventės repertuarą. Ši Dainų Šventė bus skirtinga nuo praėjusiųjų. Be pavienių chorų pirmąjį kartą dalyvaus Australijos lietuvių vaikų choras, apie 100 dainininkų ir 6 kanklių orkestras. Yra suprojektuotos ir Melbourne p. Tamošiūno gaminamos simbolinės kanklės, kurios po Dainų Šventės bus įteiktos sekančios DS šeimininkams. Į Dainų Šventę atvyks iš Amerikos kompozitorius Bronius Budriūnas.

Adelaidės lietuvių teatras Vaidila stato naują veikalą — A. Kairio "Šviesa, kuri užsidegė". Visų kolonijų tautinių šokių grupės taip pat kruopščiai ruošiasi Tautinių šokių šventei, kuri vyks Adelaidės Apollo stadione. Į šią šventį be šokėjų, kurių bus apie šimtą, suplauks daug lietuviško jaunimo.

Lietuvių Dienų metu bus suarušta Australijos lietuvių dainininkų Meno paroda Lidums meno galerijoje. Vyks XXV Sporto šventė, Literatūros vakaras, Jaunimo vakaras.

Šios LD bus jubiliejinės. Jau daug metų praslinko, kai mes pradėjome kurti šiame žemyne. Šiandien tai tas ar anas choras, tautinių šokių grupė, draugija ar kuris kitas lietuviškos veiklos vienetas švenčia jau 25 metų sukaktis.

LD rengimo komitetas kviečia visus į talką. Petys į petį, ranka į ranką. Visi vieningai dirbdami pasieksime pasigėrėtinų rezultatų. Šios LD pasižymės ne tik gausumu, bet sėkme visose srityse. Sueisime į naujas pažintis, sutiksime senus draugus, sustiprėsime lietuvišką dvasią. Lietuviškuoju žodžiu, daina, tautinių šokių ir vieningai dirbdami pripildysime pilną lietuvišką aruodą.

O. A. Stimburienė
LD Rengimo Komiteto sekret.

S P O R T A S

Tarpmiestinės rungtynės

Liepos 14 d. Geelongo Vyties sportininkai su gausiu būriu svečių aplankė Melbourne Varpą tradiciniam kaimyniškų jėgų išbandymui. Vytis atsivežė 7 komandas — vyrų 5 ir merginų 2. Visos žaidynės vyko įtempotos kovos dvasioje. Daugelis rungtynių turėjo kvapą užgiaužiančių momentų ir laimėtojai paaškdavo tikrai po teisėjo paskutinio švilpuko.

Abu kaimyniniai lietuvių sporto klubai auginą gerą ir gausų prieauglį, tad Varpo ir Vyties spalvos dar ilgai vyraus. Australijos lietuvių pasaulyje Tarp abiejų klubų vyksta glaudus, šiltas bendravimas ne tik aikštėse, bet ir už aikštės ribų.

Berniukų žemiau 12 m. rungtynės laimėjo Varpas 62-5. Varpčiai buvo pranašesni ir taškus pelnė: E. Ragauskas ir P. Steel po 16, A. Vaitiekūnas 12, R. Liubinas 10, Baltutis 4, D. Keblys 2. Vyčiai pelnė: A. Bindokas ir P. Manikauskas po 2, Brenner 1, T. Bindokas, P. Volodka, Mačiulis.

Berniukų žemiau 14 m. pergalė vėl teko varpiečiams 57-29. Varpui taškus pelnė: S. Balnionis 24, E. Ragauskas 12, P. Urbanavičius 8, R. Liubinas 4, po 2 — A. Balnionis, D. Kirša, A. Vaitiekūnas, S. Eimutis. Vyties taškus rinko: D. Šutas 23, T. Lipšys ir V. Lipšys po 2, L. Valaitis, V. Kymantas, P. Volodka, P. Manikauskas.

Berniukų žemiau 16 m. pergalė atiteko vytiečiams 34-31. Taškus pelnė: E. Urban 21, po 4 V. Lipšys ir P. Mačiulis, D. Šutas 3, L. Valaitis 2. Varpui taškus surinko: S. Balnionis 10, T. Baltutis 8, Barila 7, Vyšniauskas 4, Soha 2.

Berniukų žemiau 18 m. vyko atkakli kova, kurias laimėjo vytiečiai 39-36. Vytiečiams taškus pelnė: K. Bindokas 15, R. Gailius 8, P. Mačiulis ir Urbanavičius po 2. Varpiečiams: K. Ragauskas 12, S. Vaitkus 11, D. Marganavičius 9, M. Katilius ir Vyšniauskas po 2.

Merginų žemiau 16 m. pergalė atiteko vytiutėms 28-6, ir joms taškus surinko: C. Adomaitytė 15, R. Zylė 9, M. Steonavičė 4, C. Klovaite, T. Bungardaitė, J. Mikolaitytė, B. Jomantaitė, R. Šutaitė. Varpiečioms: G. Muceniekaitė 4, Mackevičiūtė 2. Kitos žaidėjos — D. Balnionytė, D. Beržanskaitė, R. Kaladytė, R. Bertašiūtė, J. Bertašiūtė, L. Baltutytė, L. Muceniekaitė.

Varpo merginos "atsikėsė" už savo jaunesnes seses ir nugalėjo vytiutes 64-18. Varpui pelnė: J. Skimbirauskaitė 17, R. Sidlauskaitė 10, L. Pikelytė 14, V. Dagytė 9, B. Pikelytė 6, E. Vyšniauskaitė 4, A. Tamošiūnaitė 4. Vytietėms taškus pelnė: A. Jančiauskaitė 6, R. Vaičekauskaitė 4.

kaitė 4, po 2 B. Gailiūtė ir A. Mačiulytė, O. Simaitė 1.

Vyrų rungtynės buvo paskutinės ir sutraukė visus žiūrovus. Varpiečiai pradžioje vedė, bet vytiečiai nenulipo nuo kulnų. Vytis laimėjo 52-51. Vyčiai pelnė: J. Obeliūnas 11, P. Obeliūnas 10, A. Renkauskas 15, E. Gvildys 4, G. Kymantas 2, E. Kardas 3, P. Wiasak 7. Varpiečiams — A. Milvydas 23, A. Baltrūnas ir Š. Žiedas po 6, A. Verbyla 5, D. Liubinas ir P. Oželis po 4, A. Mickus 3.

Po rungtynių žaidėjai ir svečiai pasivaišino ir pasišnekučiavo Lietuvių Namuose.

J. G.

ADELAIDĖ

Adelaidės Vytis praneša, kad iš pirmųjų krepšinininkų veteranų, kurie dalyvavo I Sporto šventėje, ligi šiol niekas neužsiregistravo, tai negalima sudaryti komandos ateinančiai sporto šventei. Laikas registruotis pratęsimas ligi rugpjūčio 15. Registruotis pas E. Taparauską, 22 Melbourne St. North Adelaide SA 5006.

ALSK Vytis buvo paskelbusi XXV Sporto šventės ženkluko projekto konkursą, bet mažai gauta pavyzdžių, tad ir čia laiką pratęsimas ligi rugpjūčio 4 d. Projektus siųsti sekretoriui E. Taparauskui.

Ketvirtos Pabaltiečių Sporto šventės ženkluko konkursas irgi pratęsimas iki rugsėjo 1. Šis ženklukas turėtų būti taikomas dėti ant treningo arba išeiginės uniformos. Visus pavyzdžius siųsti E. Taparauskui.

Tinklinis

Baigėsi vyrų tinklinio žiemos turnyras, kuriame Vytis paskutinėse žaidynėse įveikė RAMS 2-0 ir užėmė I vietą. Finalai vyks rugpjūčio 5 d. 7.15 val. vak. Savo atsilankymu, nuo taikos pakėlimu padėkime saviesiems pasiekti čempionatą! Žaidynės vyks Bedford Park Teachers College. Antroji Vyties tinklinio komanda pasirodė blogai ir vos laimėjo vienas žaidynes. Metinis Vyties Quiz traukiamas rugpjūčio 4 d. tuoj po pamaldų lietuvių parapijos salėje.

Krepšinis

Vytis — Norwood 27-24

Jaunės žemiau 18 m. susitiko su stipriausiom varžovėmis savo grupėje, gerai dirguojant treneriui Sigitui Visockiui laimėjo, nors neteko už narsų kovojimą savo kapitones Reginos Rupinskaitės. Taškus pelnė: I. Rupinskaitė 9, L. Jaunutytė 6, S. Visockaitė 5, R. Rupinskaitė 4, C. Kelsey 3. **Edas**

ALB Melbourn Apylinkės Valdyba maloniai kviečia visus atsilankyti į "MŪSŲ PASTOGĖS"

SPAUDOS B A L I Ų

kuris įvyks rugpjūčio 3 d. 7 val. vak., Lietuvių Namuose. Gros puiki kapela. Kaina \$ 5, įskaitant vakarienę. Gėrimus prašome atsinešti.

Vietas galima užsakyti pas A. Pocių tel. 38 5969 ir pas A. Baltrukonienę, tel. 86 6304.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Ateinantis yra pirmasis mėnesio sekmadienis. Šv. Mišių metu išpažinčių klausys kun. Dauknys.

Tėviškės Aidų loterija ateinantį sekmadienį tuoj po pamaldų prie bažnyčios didžiojoje salėje. Paskutinis momentas fantus įteikti — loterijoje prieš pamaldas. Po pamaldų visi išbandykime savo laimę loterijoje!

Algirdo Grigaičio mama a. a. Monika Grigaitienė, 99 m., mirė Amerikoje pas Putnamo lietuvaitės seselės, liepos 23 d. Už 4 mėnesių ji būtų jau sulaukusi 100 metų. Šeštadienį už jos vėlę pas mus atlaikytos gedulinės šv. Mišios.

Pašventinti naujieji namai pagal lietuviškus religinius ir tautinius papročius. Tai Martyno ir Dalės jaunųjų Didžiųjų naujasis namas Altonoje prie jūros kranto. Juozo ir Onos Skimbarauskų naujasis namas Mt. Werley gražioje vietoje.

Liet. Katalikų Moterų D-jos metinė šventė rugpiūčio 18 d. šv. Mišiomis, o pietums užsirašyti pas Valdybos nares.

A. A.

ANTANAS KRASAUSKAS

Antanas Krasauskas, 80 m., mirė Royal ligoninėje liepos 24 d. Rožančius buvo kalbamas laidotuvių koplyčioje ketvirtadienį, o liepos 26 d., po gedulinių pamaldų šv. Jono bažnyčioje, gausaus lietuvių būrio palydėtas į Fawkes kapines. Po apėgų atsisveikinimo žodį tarė Melbourne Liet. Klubo Tarybos pirm. A. Ramanauskas ir Vl. Jakutis. Lietuvių Namuose buvo suruošti pietūs. Viskuo rūpinosi sūnus Jurgis su žmona.

Velionis iš profesijos buvo veterinarijos gydytojas, malonaus būdo, rėmė lietuviškus reikalus. Už velionio vėlę šv. Mišias užprašė M. ir J. Venckai, O. ir J. Bratiškai, Dr. I. I. Kaunai, Bronė Tumosienė.

Ilsėkis Viešpaties Ramybėje.

Canberos lietuviams pamaldos šv. Juozapo bažn. rugpiūčio 4 d. 11.30 val., sąryšyje su A. A. Jurgio Žilinsko mirties metinėm. Prieš pamaldas išpažintys. Kun. P. Buikas

AUSTRALIJA ir N. ZELANDIJA

Maldos Apaštalavimas

Jo Šventenybė popiežius Paulius VI MA nariams rugpiūčio mėn. skyrė sekančias intencijas:

b e n d r a j a — Kad krikščioniškoji meilė įtaigotų ekonominę pažangą.

m i s i j ų — Kad ateiviai ir pabėgėliai būtų priglaudžiami su meile ir rūpestingumu tų kraštų, kurie juos priima.

Trumpas rytmetinis aukojimas: VISA AUKOJU TAU, ŠVENČIAUSIOJI JEZAUS SIRDIE!

Meilės vaidmuo ekonomijoje

Mūsų laikų žmogui atrodo keista, kai jis žodį "meilė" girdi linksniojamą ekonominiuose ir socialiniuose klausimuose. Daugelis mano, kad ekonomijos ir sociologijos srityse verčiau galioja tik žodis "pinigas". Kur viešpatauja pinigai, ten meilei nėra vietos. Tokiais atvejais pilnai pakaktų, jei bent būtų atsižvelgiama į teisybės dėsnius.

Tikrumoje taip nėra. Teisybės dorybė yra labai geras ir svarbus dalykas, vis tik bendruomenės gyvenimas negali būti pagrįstas vien tik teisybės principais. Tvarkant ekonominius bei socialinius klausimus, sprendžiant problemas ir visokiausius reikalus, dažnai žmogus turi vadovautis meile, nebent kas nori su savo kaimynais gyventi nuolatinėje nesantaikoje arba net karo stovyje.

Šiandien, deja yra nemaža kraštų pasaulyje, kur meilės stoka sugyvenime su kaimynais privedė prie nenormalumų santykiuose.

Kun. S. Gaidelis, S. J.

PADĖKA

Mylimam vyrui ir tėvui A. A. ZIGMUI BIELKEVIČIUI mirus, nuoširdžiai dėkojame kun. Pr. Vaseriui ir kun. Pr. Daukniui už atlaikytas religines apeigas, palydėjimą į kapines, visiems draugams ir pažįstamiems už dalyvavimą rožančiuje, laidotuviuose, užprašytas šv. Mišias, vainikus, gėles, užuojautas.

Aldona ir Ronald Bielkevičiai

A + A

ANTANUI KRASAUSKUI

mirus, jo sūnų Jurgį ir jo šeimą bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

I. I. Rubaževičiai
E. K. Rūbai
P. R. Speel

A + A

ANTANUI KRASAUSKUI

iškeliauvus į amžinybę, nuoširdžiai užjaučiame jo sūnų Jurgį su žmona ir vaikais, ir visus artimuosius.

Monika ir Jonas Venckai

A + A

MONIKAI GRIGAITIENEI

Amerikoje mirus, jos sūnų Algirdą ir jo žmoną Julę GRIGAIČIUS nuoširdžiai užjaučiame.

A. A. Ramanauskai

PADĖKA

L. V. S-gos "RAMOVĖ" Sydney Skyriaus Valdyba nuoširdžiai dėkoja prisidėjusiems prie sėkmingai įvykusio Dariaus ir Girėno minėjimo liepos 21 d. programos atlikimu ir darbu: kun. P. Martūzui — už pamaldų atlaikymą ir pamokslą, "Dainos" chorui ir jo vadovui Br. Kiveriui — už pritaikintą šiai dienai giesmės pamaldose, ats. majorui A. Kutkai — už taip kruopščiai ir turiningai paruoštą paskaitą, rašytojai Ag. Lukšytei ir D. Bartkevičienei — už deklamacijas, M. Kavaliauskienei — už deklamaciją ir programos pravedimą. Bufeto talkininkams: E. Šlitterienei, L. Kramilienei, M. Laukaitienei, M. Kopcikienei, L. Laukaitytei ir St. Abromavičiui. A. Plūkui — už dekoracijos nupiešimą ir visiems kitiems, prisidėjusiems darbu ir apsilankymu, nuoširdus ačiū.

LVS "Ramovės" Skyr. Valdyba

LOTERIJA

TĖVIŠKĖS AIDAMS PAREMTI

ateinantį sekmadienį Melbourne po lietuviškų pamaldų šv. Jono bažnyčios didžiojoje salėje.

Kviečiame visus skaitytojus, bičiulius, draugus!

ALK Federacijos Valdyba

PARDUODU automatinį Holdeną Station Wagon 1967 m., šildytuvą, Disk stabdžiai. Radial padangos, 65.000 mylių, ant mašinos stogo aliumininis laivelis 3 arklio jėgų motorius. Viskas kartu \$ 1.700. Skambinti lietuviškai 83 2627.

Sugedus Jūsų T. V., radio ar kitam elektriniam aparatui - sąžiningai ir prieinama kaina patalsys

J. Krasauskas, 29 Camdon St., Pascoe Vale. Telef. 35 5059.
ASTRON ELECTR. SERVICE

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS...

Jau beveik pusė šimtmečio, kai TOBIN BROTHERS tarnauja Viktorijos katalikams. Kada iškyla reikalas, pasinaudokite šia neprilygstama tarnyba ir praktika.

TOBIN BROTHERS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

NORTH MELBOURNE: 189 Boundary Road, Tel. 329 6144

MALVERN: 1382 High Street. Tel. 50 4720

MENTONE: 3 Station Street. Tel. 93 2460

NOBLE PARK: 505 Princes Highway. Tel. 546 7860

FRANKSTON: Tel. 781 2115

TOBIN
BROTHERS
funeral
directors